

LUKU X.X OPISKELUHUOLTO

OPISKELIJAHUOLTO – LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINNIN EDISTÄJÄNÄ

Me Kempeleessä haluamme taata kaikille kasvatuskumppanuuden ja monialaisen yhteistyön keinoin hyvinvoivan ja turvallisen kasvu-, oppimis- ja työympäristön.

Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskelijahuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Opiskelijahuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa esiopetus- ja kouluyhteisössä. Opiskelijahuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko kouluyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskelijahuoltona. Tämän lisäksi opiskelijalla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen opiskelijahuoltoon. Monialainen yhteistyö on opiskelijahuollossa keskeistä. Opiskelijahuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen opiskelijaan ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Opiskelijahuolto kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville ja sitä toteutetaan yhteistyössä kotien kanssa. Opiskelijahuoltotyössä noudatetaan eri ammattiryhmiä koskevia sekä muita tietojen saantia ja salassapitoa koskevia säädöksiä.

Opiskelijahuoltotyötä koordinoidaan ja kehitetään monialaisessa kunnan oppilas- ja opiskelijahuollon ohjausryhmässä.

Nuorten lukiokoulutuksen opiskelijahuollosta ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013)

OPPILAS- JA OPISKELIJAHUOLLON RAKENNE KEMPELEEN KUNNASSA

Terveys ja toimintakyky

Lasten ja nuorten yhteisöllinen kasvu

Sosiaalinen turvallisuus

KASVUN JA OPPIMISEN TUEN OHJAUSRYHMÄ/KOTO
Vastaa oppilas- ja opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista Kempeleen kunnassa.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

**ESI- JA PERUSOPETUS
NUORTEN LUKIOKOULUTUS**

Yhteisöllinen oppilas- ja opiskeluhuolto/ASEMA

- seuranta
- arviointi
- kehittäminen
- ennaltaehkäisy
- yhteisöllisyys
- hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden tukeminen
- yhteistyö eri toimijoiden kanssa

**Konsultaatioryhmä/
VARIKKO**

- monialainen oppilashuollon asiantuntijaryhmä
- tuentarve kartoitukset
- hyvinvointikyselyt
- pedagogiset asiakirjat/päätökset

Yksilökohtainen oppilas- ja opiskeluhuolto/PYSÄKKI

- neuvola-/kouluterveydenhuollon palvelut
- psykologi- ja kuraattoripalvelut
- yksittäistä lasta/oppilasta/opiskelijaa koskeva monialainen oppilas- ja opiskeluhuolto
- lapsen/oppilaan/opiskelijan kokonaisvaltaisen kehityksen, terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen seuranta ja edistäminen
- perustuu aina lapsen/oppilaan/opiskelijan sekä tarvittaessa huoltajan suostumukseen, esiopetuksessa aina huoltajan suostumukseen

Oppilas- ja opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytössä olevat oppilashuoltopalvelut määritellään tarkemmin esiopetusyksikkö/koulukohtaisesti.

2.asteen yhteistyö OSAO Kempeleen yksikön kanssa, järjestämisvastuu kunta

Opiskelijahuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskelijahuoltopalvelut

Lukion opiskelijahuollon kokonaisuuteen sisältyvät Kempeleen kunnan hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskelijahuolto sekä opiskelija huollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut.¹ Lukio toimii yhteistyössä muiden kunnan sisällä nuorten tukemiseen osallistuvien toimijoiden, kuten Etsivä nuorisotyö ja Työpajatoiminta, kanssa.²

Lukion opiskelijahuollon tavoitteena on luoda terve ja turvallinen oppimis- ja opiskelu ympäristö, suojata mielen terveyttä, ehkäistä syrjäytymistä sekä edistää koulu yhteisön hyvinvointia. Opiskelijahuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, nuoren ja hänen huoltajiensa kunnioittaminen sekä eri osapuolien tietojensaantia ja salassapitoa ohjaavat säädökset.

Vastuu opiskelijahuollon toteuttamisesta kuuluu osaltaan kaikille opiskeluyhteisössä työskenteleville³. Kaiken opiskelijahuoltotyön perusta on oppilaitoksen aikuisten keskinäinen kunnioitus ja huolenpito. Nuorille tämä työympäristö on opiskeluyhteisö. Nuoren tulee voida luottaa siihen, että hän saa apua ja tukea sitä tarvitessaan. Mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun psykologin tai kuraattorin kanssa tulee saada kiireellisissä tapauksissa saman tai seuraavan päivän kuluessa yhteydenotosta. Muutoin henkilökohtainen keskustelu tulee järjestää 7 päivän kuluessa⁴

Monialainen opiskelijahuollon yhteistyö

Eri ammattiryhmien välinen konsultaatio on keskeinen työmenetelmä opiskelijahuollossa. Kouluilla konsultaatiota toteutetaan päivittäisen yhteistyön lisäksi opiskelijahuollon monialaisessa työryhmässä eli Varikolla. Kempeleen lukiossa toimii säännöllisesti kokoontuva opiskelijahuoltoryhmä, joka pyrkii edistämään opiskelijoiden hyvinvointia ja tukemaan sekä ohjaamaan heitä opiskeluun, kehitykseen tai elämäntilanteisiin liittyvissä ongelmissa. Opiskelijahuoltoryhmän, Varikon, toiminnan tulee olla läpinäkyvää sekä opiskelijoille, huoltajille että koulun muulle henkilökunnalle. Toiminnasta voi tiedottaa esimerkiksi opettajakunnan kokouksissa ja vanhempainilloissa. Varikon koostumus: koulutuksen järjestäjän nimeämä vastaava opettaja joka toimii puheenjohtajana, rehtori, opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja, erityisopettaja, kuraattori, psykologi, opettajakunnan edustaja, opiskelija ja mahdollisesti hänen huoltajansa opiskelijaa koskevissa

¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3§ 3.mom

² Nuorisolaki 7c§

³ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4§ 1. ja 2.mom.

⁴ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 15§

neuvotteluissa ja ryhmänohjaaja omaa ryhmäänsä tai ryhmänsä opiskelijaa käsittelevässä kokouksessa, sekä tarpeen mukaan muita jäseniä.

Lukion opiskelijahuoltosuunnitelmassa kuvataan:

- opiskelijahuoltoryhmän toimintatavat ja käytännöt,
- yhteistyö koulun ulkopuolisten nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämisessä,
- yhteistyö opiskelijan ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa,
- yhteistyö ja käytännöt kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa,
- järjestyssäännöt,
- tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus,
- tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen,
- suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä
- toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa.

Yhteisöllinen opiskelijahuolto ja sen toimintatavat

Yhteisöllinen opiskelijahuolto on osa toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia ja terveyttä. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.

Yhteisöllisen opiskelijahuollon lähtökohtana on opiskelijan ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Toteuttamisessa otetaan huomioon sekä aikuistuvan nuoren itsenäisyyden tukeminen että huoltajien osallistuminen. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä otetaan huomioon yhteistyö myös kunnan muiden nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämässä tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria ja se otetaan huomioon kaikessa oppilaitoksen toiminnassa.

- *Suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä*

Lukiossa nuorten suojaamisessa väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä etusijalla on ennaltaehkäisy, mihin kuuluu huolehtiminen opiskelijoiden itsetunnon kehittämisestä ja kouluviihtyvyydestä. Lukiossa on suunnitelma kiusaamisen ja häirinnän varalta, ja toimiin ryhdytään aina välittömästi.

Suunnitelmassa tulee olla kuvattuna seuraavat asiat:

- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen,
- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla,
- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta,
- yhteistyö huoltajien kanssa,
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa,
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille sekä suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.
- *Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa*

Kempeleen lukiossa on voimassa oleva kriisisuunnitelma, jota päivitetään ja harjoitellaan säännöllisesti.

Suunnitelmassa kuvataan:

- kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa,
- johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa,
- sisäisen ja ulkoisen sekä koulun ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet,
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen,
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötaidoille,
- toimintavalmiuksien harjoittelu sekä suunnitelman arviointi ja päivittäminen

Yksilökohtainen opiskelijahuolto

Lukion yksilökohtaisella opiskelijahuollolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja, joita ovat ryhmänohjaus, opinto-ohjaus, opiskeluterveydenhuolto, opiskelijahuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen opiskelijahuolto. Yksilökohtaisen opiskelijahuollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksittäisen opiskelijan asioita käsitellään erikseen koolle kutsuttavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä⁵ jota kutsutaan Pysäikiksi. Käsiteltävät asiat voivat liittyä oppilaan oppimiseen, käyttäytymiseen, hyvinvointiin tai terveydentilaan. Pysäkillä kutsutaan tarvittavia opiskelijahuollon yhteistyötaidoja. Yksilökohtaista opiskelijahuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus. Toiminnassa otetaan huomioon opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuoltoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskelijahuollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. Tärkein ja opiskelijoille tutuin toimija lukion opiskelijahuollossa on lukion opinto-ohjaaja. Pysäkillä sovitut asiat kootaan opiskelijahuoltokertomukseen (Liite), jonka ryhmän koollekutsuja kirjaa. Liitteet kootaan aikajärjestyksessä eteneväksi opiskelijakohtaiseksi opiskelijahuoltokertomukseksi. Opiskelijahuoltokertomusten rekisteröinnistä ja sen ylläpidosta vastaa opetuksen järjestäjä. Opiskelijahuoltokertomukseen tallennetut tiedot ovat salassa pidettäviä⁶.

Lukiossa ryhmänohjaajat haastattelevat sovitun mallin mukaisesti opiskelijat vuosittain. Opinto-ohjaaja haastattelee säännöllisesti lukion opiskelijat.

⁵ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5§

⁶ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18§, Lukiolaki 32§

Opiskeluterveydenhuolto

Opiskeluterveydenhuollon tavoitteena on ylläpitää ja parantaa opiskelijoiden hyvinvointia: edistämällä opiskeluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta edistämällä opiskelijoiden terveyttä ja opiskelukykyä järjestämällä terveyden- ja sairaanhoidon palveluja opiskelijoille⁷

Terveystarkastukset ja tarpeenmukainen terveysneuvonta vahvistavat ongelmien ennaltaehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tuen järjestämistä.

Opiskeluterveydenhuolto toimii osana oppilashuoltoa yhteistyössä oppilaan, koulun henkilöstön ja kodin kanssa. Terveystarkastaja ja lääkäri osallistuvat koulun oppilashuoltotyöhön oman alansa asiantuntijoina. Huoltajat tai oppilas voivat myös itse ottaa yhteyttä terveydenhoitajaan.

Opiskeluterveydenhuollosta vastaavat opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajat, sairaanhoitaja ja lääkärit. Opiskeluterveydenhuolto tapahtuu lukion terveydenhuollon tiloissa ja ammattioppilaitoksien opiskelijat käyvät terveyskeskuksessa.

Terveydenhuollon ammattihenkilöt kirjaavat opiskelijan yksilötapaamiset potilaskertomukseen. Terveystarkastajan työaika koulu- ja oppilasterveydenhoidossa on järjestettävä siten, että oppilas voi tarvittaessa päästä terveydenhoitajan vastaanotolle ilman ajanvarausta 9. Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus saada arkipäivisin virka-aikana välittömästi yhteys opiskeluterveydenhuoltoon 9.

Opiskeluterveydenhuollossa tehdään säännölliset terveystarkastukset oppilaille Neuvola yms. asetuksen mukaisesti (Asetus 380/2009). Terveystarkastus tehdään kaikille ammatillisen peruskoulutuksen ja lukion ensimmäisen vuoden opiskelijalle.

Perhesuunnitteluun liittyvät asiat hoidetaan tarvittaessa terveydenhoitajan ja lääkärin vastaanotokäyntien yhteydessä. Terveystarkastajan tarjoama sairaanhoito järjestetään joko oppilaitoksessa (lukio) ja terveyskeskuksessa (Osao ja lukio). Lääkärinä vaativa sairaanhoito ohjautuu lääkärin vastaanotolle terveyskeskukseen.

Koulukuraattori

Koulukuraattori on koulussa toimiva sosiaalityön ammattilainen, joka tukee opiskelijoiden koulunkäyntiä ja hyvinvointia. Opiskelija itse, huoltaja tai opettaja voivat ottaa kuraattoriin yhteyttä. Ensimmäisenä tehdään opiskelijan tilanteen ja tuentarpeen arviointi.

Kunnan on järjestettävä opiskelijoille mahdollisuus päästä henkilökohtaisesti keskustelemaan kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä työpäivänä, kun hän,

⁷ STM 2006:12, 25

huoltaja tai muu henkilö on sitä pyytänyt⁸. Kiireellisissä tapauksissa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana päivänä.

Jos koulun työntekijä arvioi, että opiskelija opiskeluvaikeuksien tai sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi tai poistamiseksi tarvitaan kuraattoripalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä yhdessä opiskelijan kanssa oppilashuollon kuraattoriin. Opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on annettava tieto edellä mainitusta yhteydenotosta, jollei oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa tai muussa laissa toisin säädetä⁹ 7.

Opiskelijahuollon kuraattorit kirjaavat yksilötapaamiset kuraattorin asiakaskertomukseen. Kempeleen kunnassa on kolme koulukuraattoria, joilla kaikilla on sosiaalityöntekijän pätevyys ja he toimivat näin ollen kukin omien koulujensa vastaavina koulukuraattoreina.

Koulupsykologi

Psykologi arvioi lasten ja nuorten oppimisvaikeuksia, selvittelee opiskelijan mielialaan, kaveri- tai perhesuhteisiin liittyviä pulmatilanteita ja tarjoaa keskusteluapua. Psykologi suunnittelee tarvittavia kodin ja koulun tukitoimia yhteistyössä perheen, oppilashuollon työntekijöiden ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa.

Huoltajat tai opiskelija itse voivat ottaa psykologiin yhteyttä. Myös opettaja, kuraattori tai muu oppilashuollon työntekijä voi ottaa yhteyttä huoltajiin ja esittää ajan varaamista. Kunnan on järjestettävä oppilaille mahdollisuus päästä henkilökohtaisesti keskustelemaan psykologin kanssa viimeistään seitsemäntenä työpäivänä, kun hän, huoltaja tai muu henkilö on sitä pyytänyt. Kiireellisissä tapauksissa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana päivänä¹⁰.

Jos koulun työntekijä arvioi, että oppilaan opiskeluvaikeuksien tai sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi tai poistamiseksi tarvitaan psykologipalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä yhdessä oppilaan kanssa oppilashuollon psykologiin. Opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on annettava tieto edellä mainitusta yhteydenotosta, jollei oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa tai muussa laissa toisin säädetä 7.

Psykologi tekee asiakirjamerkinnot terveydenhuollon potilasasiakirjoihin.

⁸ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 15§

⁹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 16§

¹⁰ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 15§

Opiskelijahuollon yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Koti ja koulu ovat yhdessä vastuussa nuoren kasvusta hyvään aikuisuuteen. Opiskelijalla on oikeus kieltää huoltajaansa osallistumasta opiskelijahuoltoasioidensa käsittelyyn¹¹. Lukiossa yhteistyö huoltajien kanssa tapahtuu pääasiassa ryhmänohjaajien ja opinto-ohjaajan kautta käyttäen myös apuna Wilma -järjestelmää, sähköpostia ja jaksotiedotteita sekä koulun kotisivuja.

Kempeleen lukiossa toimii opiskelijoista muodostuva oppilaskunta¹². Oppilaskunnan tehtävänä on edistää opiskelijoiden yhteistoimintaa ja koulutyötä. Oppilaskunta käyttää opiskelijoiden puhevaltaa.

Koulu järjestää vanhempainiltoja, joissa keskustellaan opiskelijoiden opintoihin ja hyvinvointiin liittyvistä asioista, sekä tarvittaessa muita tilaisuuksia, joissa huoltajat voivat perehtyä ja vaikuttaa koulun toimintaan. Huoltajilta kerätään myös palautetta koulun toiminnasta.

Opiskelijahuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Kempeleen kunta vastaa yhteistyössä kunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa lukion opiskelijahuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta.

Lukio seuraa kyselyin säännöllisesti opiskelijoidensa hyvinvointia. Koulun päättäneiden sijoittumista opiskelu ja työelämään seurataan myös vuosittain. Kempeleessä kasvun – ja oppimisen tuen ohjausryhmä kokoontuu säännöllisesti arvioimaan kokonaisuutena kunnan oppilas- ja opiskelijahuoltosuunnitelmien toteutumista. Näitä ovat seurannasta vastuussa oleva taho koulussa, seurattavat asiat ja käytettävät menetelmät tietojen kokoamiseksi sekä seurannan aikataulu. Lisäksi kuvataan seurantatietojen käsittely ja hyödyntäminen koulun opiskeluhoollon kehittämisessä sekä keskeisistä tuloksista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyötahoille. Opiskelijahuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää. Koto (kasvun- ja oppimisen tuen ohjausryhmä) vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen opiskeluhoollon palveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa opiskelijahuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta.

¹¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18§

¹² Lukiolaki 31§